

Marian Wolski (Kraków)

„Zamek, którego i gruzów już nie ma”?

Zamek w Pruchniku. Lokalizacja

i zmiany wt asnościowe do pocz. XVII wieku

Pruchnik, wieś w powiecie jarosławskim, niegdyś prężny ośrodek miejski z zamkiem i kościołem parafialnym, położony przy głównym trakcie do Przemyśla, centrum włości Korczaków Pruchnickich, posiada niewielką, stanowczo za małą, jak na swoje interesujące dzieje, literaturę. Najważniejsze miejsce zajmuje w niej licząca już prawie pół wieku znakomita monografia osadnictwa okolic Pruchnika w XV w. pióra Krzysztofa Wolskiego¹. W ramach tej nielicznej literatury problemem skupiającym uwagę badaczy jest zamek pruchnicki, a zwłaszcza jego lokalizacja².

Już w początkach XIX w. uważano, że zamek pruchnicki, popadłszy w bliżej nieokreślonym czasie w ruinę, zniknął z powierzchni ziemi. Ks. F. Siarczyński pisał: „był wtenczas [XVI w. – M.W.] i zamek, którego i gruzów już nie ma”³. Podobną informację podaje *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego*⁴. Pierwszej próby lokalizacji zamku dokonał K. Wolski, identyfikując następnie nierozpoznane archeologicznie ziemne umocnienia w dawnym sadzie dworskim w zachodniej części

¹ K. Wolski, *Osadnictwo okolic Pruchnika w XV wieku.*, „Rocznik Przemyski”, t. IX, z. 1, 1958, s. 63–112.

² A. Fastnacht, *Osadnictwo ziemi sanockiej w latach 1340–1650*, Wrocław 1962; J.T. Frazik, *Zamek w Krasieczynie*, Zeszyty Naukowe Politechniki Krakowskiej, nr 12, Architektura, z. 22, 1968, s. 80; tenże, *Zamki i budownictwo obronne ziemi rzeszowskiej*, Kraków 1971; B. Guerquin, *Zamki w Polsce*, Warszawa 1984, s. 325; K. Wolski, *Nie istniejące dwory z okolic Jarosławia (część pierwsza)*, Rzeszowska Teka Konserwatorska, t. I, Rzeszów 1999, s. 215–216; K. Wolski, Recenzja pracy: Marek Goszyła, Michał Proksa, *Zamki, palace i klasztory województwa przemyskiego. Przewodnik po wybranych obiektach architektury monumentalnej województwa przemyskiego*, Przemyśl 1995. Rzeszowska Teka Konserwatorska, t. I, Rzeszów 1999, s. 256–257; L. Kajzer, S. Kołodziejski, J. Salm, *Leksykon zamków w Polsce*, Warszawa 2001, s. 534 – dane historyczne całkiem białym; M. Proksa, *Studia nad zamkami i dworami ziemi przemyskiej od połowy XIV do początków XVIII w.*, Przemyśl 2001, s. 340–1 – tutaj zestawienie nowszej literatury.

³ ks. F. Siarczyński, *Galicja – Słownik geograficzno-statystyczno-historyczny Królestwa Galicji*, B.Ossol., nr 1829 III.

⁴ *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. 9, Warszawa 1888, s. 70.

miasta z wałami i fosami owego zaginionego zamku⁵. Hipoteza ta utrwaliła się w późniejszej literaturze naukowej i popularnonaukowej⁶. K. Wolski wprowadził także do literatury pogląd, że Pruchniccy posiadali w XV w. w okolicach Pruchnika dwa zamki. Oprócz „właściwego” zamku pruchnickiego, leżącego „na zachód od dzisiejszego miasteczka, w parku (sadzie podworskim)”, istnieć miał „u Pruchnika” czyli w Węgierce drugi, zachowany do dzisiaj zamek⁷.

Występowanie dwóch i więcej rezydencji pańskich we wsiach czy miastach podzielonych własnościowo było sytuacją oczywistą i wielokrotnie potwierdzoną źródłowo. Natomiast istnienie dwóch zamków w obrębie jednego, zwłaszcza niewielkiego organizmu miejskiego, byłoby ewenementem, chociażby ze względu na wielkie koszty ich wzniesienia i utrzymania. Hipoteza taka wymaga gruntownej analizy opartej na materiale źródłowym⁸.

Pierwsza wzmianka o *fortalicium* pruchnickim pochodzi z r. 1460, kiedy to Warszka, wdowa po kasztelanie przemyskim Piotrze z Pruchnika, zawarła ugodę w różnych sprawach majątkowych z pasierbami: kanonikiem przemyskim Mikołajem, Aleksandrem inaczej Olechną, Rafałem i Piotrem. Wspomniano wówczas m.in. folwark, położony *circa fortalicium Prochnyk*, a wśród ruchomości dokumenty dotyczące oprawy Warszki, ciężącej *super fortalicium Prochnyk et oppidum Prochnyk et suburbium eiusdem*⁹. Ten właśnie zapis błędnie odczytany przez wydawców Akt Grodzkich i Ziemskich, jako: *fortalicium Prochnik et apud Prochnik*¹⁰, dał podstawę do twierdzenia, że w Pruchniku istniały w 1460 r. dwa zamki¹¹.

W materiale źródłowym z lat następnych znajdujemy dalsze informacje zarówno o samym zamku, jak i jego usytuowaniu. W 1479 r. po śmierci biskupa kamienieckiego Mikołaja Pruchnickiego jego sukcesorzy: brat Rafał, późniejszy podsedek ziemski przemyski, oraz bratankowie Piotr i Jan, synowie zmarłego Olechna, dokonali podziału pozostałych po Mikołaju dóbr. Jan i Piotr wzięli tę połowę, którą trzymał ich zmarły ojciec, pozostający z biskupem w niedziale, tj. m.in. część przed-

⁵ K. Wolski, *Osadnictwo*, s. 84; tenże, *Nie istniejące dwory z okolic Jarosławia*, Rzeszowska Teka Konserwatorska, t. 1, Rzeszów 1999, s. 216.

⁶ G. Kubal, *W gminie Pruchnik*, Krosno [bez roku wyd.], s. 21–2; ks.ks. J. Markiewicz i J. Markiewicz, *Pruchnik widziany oczami księży Markiewiczów*, Pruchnik 2000, s. 20; M. Proksa, *Studia*, s. 341.

⁷ K. Wolski, *Osadnictwo*, s. 83, przyp. 102, s. 84, 101. W późniejszej pracy Autor ten precyzuje swoją tezę na temat zamku w Węgierce, dowodząc, że teren, na którym został wzniesiony należał pierwotnie do nieistniejącej obecnie wsi Tuliczów (K. Wolski, Recenzja, s. 256–7). Na poparcie tej tezy nie przytacza jednak przekonujących dowodów źródłowych. W Tuliczowie istniał potwierdzony w 1437 r. dwór z rolami, który przypadł w tym roku z podziału braterskiego Aleksandrowi z Pruchnika (AGZ, t. XIII, nr 489). W r. 1456 Tuliczów był całkiem opustoszały. Istniejący jeszcze wówczas we wsi dwór określono jako *domus* (AGZ, t. V, nr 147). Z późniejszych lat pochodzą już tylko informacje o wzorze czyli rolach dworskich w Tuliczowie, zaś o samym dworze źródła milczą.

⁸ J. Szymczak, *Koszty murowanego budownictwa obronnego w Polsce do końca XVI w.*, KHKM, R. XXXVI, z. 2, 1988, s. 233–272.

⁹ CAHU we Lwowie, f. 14 (Terrestria Praemisliensia), opis 1, deło 2, s. 13–5, s. 14.

¹⁰ AGZ, t. XIII, nr 4444 z 19 III 1460 r.

¹¹ K. Wolski, *Osadnictwo*, s. 83.

mieście (*suburbium quod est supra*)¹² graniczącą z gruntami poddanych Rafała na tym samym przedmieściu, poczynszy od kmiecia Jaklika w górę aż do końca przedmieścia i stamtąd aż do „wsi na rzece” (*usque in villam in medium fluvii* – czyli Woli lub Zubrzy tj. dzisiejszej Woli Węgierskiej¹³), z nawsiem, zagrodnikami i młynem. Ponadto całą pierzeję w mieście, idącą w górę, z czynszami i 4 jatkami szewskimi i łaźnią, a także wieś Chorzów z wielkim stawem Tuliczowskim i stojącym nad nim młynem, karczmą i rolą dworską czyli wzorem Tuliczowskim. Ponadto przypadł im zamek (*fortalicium*) z sadzawkami, pastewnikiem i połową ról czyli wzoru położonego na końcu przedmieścia przy granicy z Hawłowicami (druga połowa wzoru przypadła Rafałowi). Bracia wzięli też wsie Tuliczów i Węgierkę oraz Tyniowice z zamieszkałymi tam sługami.

Rafałowi przypadła z podziału północna¹⁴ pierzeja miasta, położona przy kościele, z prawem pobierania targowego oraz łąziebnego od swoich poddanych, a także inna część przedmieścia ciągnącego się od *fortalicium* w górę aż do miasta, poczynszy od granic przedmieścia do „wsi na rzece” wraz z nawsiem. Ponadto Rafał wziął łąkę leżącą koło wzoru z brzegami stawu. Poddani Rafała mieli swoje grunty także poniżej pastewnika, koło Starego Rzeczyska, znajdującego się przy łąkach Tyniowic oraz Tuliczowa i graniczyły z Chorzowem oraz gruntami miejskimi¹⁵.

Na swojej części koło miasta (*penes opidum*) Rafał Pruchnicki zbudował dwór, którego istnienie źródła potwierdzają w 1506 r.¹⁶ Położenie owego dworu precyzuje następnie zapis z r. 1515, dotyczący sporu między Mikołajem Pruchnickim i Pawłem Balickim o sadzawkę zw. Tonic, łączącą *non remote a curia domini Nicolai Pruchnicki ante Pruchnik*¹⁷. Dwór ten leżał po wschodniej stronie miasta, co można wywnioskować z opisu podziału majątku dokonanego w 1519 r. po bezpotomnej śmierci Mikołaja syna Rafała. Piotrowi Pruchnickiemu przypadły wówczas m.in. część miasta oraz przedmieście (a właściwie jego część) *versus fortalicium* z nawsiem, ciągnące się aż do starej rzeki, z wzorem położonym *versus fortalicium ad civitatem eundo* (czyli po prawej stronie), ponadto pastewnik, położony koło dworu bratanków, ciągnący się *usque ad suburbium superius ex illa parte civitatis versus curiam [nepotum]*. Bratankom Mikołajowi i Janowi, synom zmarłego Jana z Nikłowic, przypadł sam dwór oraz wsie Jodłówka, Świebodna i Skokowa¹⁸. Na tym samym przedmieściu miała także swoją część Katarzyna c. Jana Murzyka z Pruchnika,

¹² Wydaje się, że sformułowanie *quod est supra* należy interpretować jako górną część Przedmieścia Dolnego, czyli położoną przy granicy Hawłowic, nie zaś jako Przedmieście Górne, leżące po drugiej stronie miasta i w żadnym wypadku nie dochodzące swymi gruntami do Woli Węgierskiej.

¹³ W 1482 r. w odniesieniu do tej wsi zapisano: *Wolya alias Zubrza in nova radice locata in utraque parte fluvii, in fluvio Zubrza* (CAHU we Lwowie, fond 12 (Terrestria Przeworscensia), opis 1, deło 2, s. 279–83).

¹⁴ Południowa, czyli dolna pierzeja miasta była własnością Zofii córki Jana Kostka z Pruchnika, żony Mikołaja Bala (tamże, f. 12, opis 1, deło 3, s. 80).

¹⁵ CAHU we Lwowie, f. 12, opis 1, deło 2, s. 208–11.

¹⁶ CAHU we Lwowie, f. 13 (Castrensia Praemisliensia), opis 1, deło 4, s. 76–80.

¹⁷ CAHU we Lwowie, f. 13, opis 1, deło 10, s. 119–22.

¹⁸ CAHU we Lwowie, f. 12, opis 1, deło 11, s. 133–6.

zona Feliksa Bałucińskiego, udział Katarzyny został określony jako: *suburbium prochnicense [...] versus Tuliczow usque ad finem dicti suburbii*¹⁹.

W 1523 r. Piotr Pruchnicki podstoli, z czasem stolnik przemyski, połączył w swoich rękach prawie całe dobra pruchnickie, nabywając za 1210 florenów od bratanka Mikołaja Nikłowskiego Jodłówkę, Skokową, Świebodnę i dwór koło Pruchnika z rolami. Piotr posiadał nadto połowę miasta Pruchnika i większą część przedmieścia²⁰ oraz Tyniowice, Chorzów, Tuliczówek i Węgierkę²¹. Druga połowa Pruchnika z mniejszą częścią przedmieścia należała wówczas do Broniowskich h. Tarnawa, dziedziców Hawłowic Górnych, którzy objęli te dobra po Zofii z Balów Marcinowej Broniowskiej, wnuczce Jana Kostka z Pruchnika, syna podstolego przemyskiego Aleksandra.

W 1524 r. zamek (*arx*) pruchnicki oblegali bezskutecznie Tatarzy²². Wiadomość o tym wydarzeniu przekazał Bernard Wapowski († 1535), kanonik krakowski, który z racji bliskiego pokrewieństwa z Dorotą z Wapowskich Piotrową Pruchnicką mógł znać zamek z autopsji. Dlatego też użycie przez niego w opisie terminu *arx*, oznaczającego obiekt o zdecydowanie obronnym charakterze, raczej murowany, można uznać za odpowiadający realiom. Piotr Pruchnicki, stolnik przemyski, umarł przed 1536 r. Z małżeństwa z Dorotą z Radochoniec Wapowską, córką Stanisława Wapowskiego, pozostawił dwoje dzieci: Piotra, w 1535 r. studenta w Akademii Krakowskiej²³, i Annę, wydaną ok. 1536 r. za Jana Pieniążka z Krużlowej, starostę sądeckiego. Przynajmniej do 1544 r. zamek pruchnicki nazywany „twierdzą” pozostawał w rękach Doroty wdowy po stolniku Piotrze Pruchnickim²⁴.

W 1553 r. Piotr Pruchnicki junior zapisał żonie Zofii z Będziemyśla Sopiachowskiej 1500 fl. na wszystkich swych dobrach, tj. *super sortem suam totam oppidi Prochnik ac suburbium eiusdem et cum fortalio ibidem esistenti*, i wsiach Tyniowice, Chorzów, Węgierka, Jodłówka, a także ustanowił ją opiekunką wszystkich swych dóbr oraz syna Jana, oddalając od opieki braci [stryječných] i innych krewnych²⁵. Trzy miesiące później Piotr już nie żył²⁶. Zapewne wkrótce po nim umarł też jedyny jego syn i sukcesor Jan.

Po śmierci Jana, ostatniego męskiego przedstawiciela linii Pruchnickich na Pruchniku, zamek z całym kompleksem dóbr przeszedł na Jana Pieniążka z Krużlo-

¹⁹ CAHU we Lwowie, f. 12, opis 1, deło 2, s. 279–83.

²⁰ *suburbii eiusdem oppidi ex succesione paterna et certas partes jure quaesito habet in maiori parte* (tamże, f. 14, opis 1, deło 9, s. 794–7).

²¹ CDIAU we Lwowie, f. 12, opis 1, deło 11 s. 221–2, 260–7.

²² *Kronika Bernarda Wapowskiego z Radochoniec. Część ostatnia czasy podługoszowskie obejmująca (1480–1535)*, wyd. J. Szujski, Wydawnictwa Komisji Historycznej Akademii Umiejętności w Krakowie, t. II, Kraków 1874, s. 195.

²³ *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*, t. 2, ed. A. Chmiel, Kraków 1892, s. 276.

²⁴ CAHU we Lwowie, f. 13, opis 1, deło 22, s. 401.

²⁵ CAHU we Lwowie, f. 14, opis 1, deło 16, s. 605–7; deło 17, s. 111.

²⁶ CAHU we Lwowie, f. 14, opis 1, deło 17, s. 116.

wej i jego żonę Annę, siostrę Piotra Pruchnickiego. Po nich dobra pruchnickie odziedziczył z kolei syn Jan Pieniążek podstoli przemyski († przed 1602)²⁷, a następnie jego synowie Prokop i Piotr, którzy ustąpili je w 1610 r. Janowi Świętosławskiemu, referendarzowi koronnemu, teściowi Prokopa, ten zaś wykupił ich wierzytelności²⁸. Z tego czasu znany jest stan uzbrojenia zamku, na który składało się 30 hakownic. W latach następnych zamek pruchnicki nazywano często *arx*, co dobitnie świadczy o skali założenia i jego walorach obronnych²⁹. Szymon Starowolski w wydanej w 1632 r. *Polonii*, pisał m.in.: „zobaczysz tu naokoło zamki szlacheckie dosyć obrotne, z powodu częstych napadów tatarskich murami i wałami obwarowane, jak [...] Próchnik”³⁰.

Po śmierci Jana Świętosławskiego († 1619/20)³¹, dobrami jego podzielili się w 1621 r. synowie Jan, Krzysztof Felicjan, Aleksander Juliusz, Stefan i Michał. Ten ostatni otrzymał wszystkie części miasta Pruchnika oraz przedmieście „z dawna do tej części należące” z folwarkiem i młynem, a także

isz mieszkania na folwarku przedmiejskim przystojnego nie masz tedy Ich Moście Panowie bracia do tego działu puszczają w zamku pruchnickim do mieszkania Jego Mci panu Michałowi salą i z izbą przy tej sali także szkolkę [?] i basztę z sklepami i z piwnicą, która baszta jest w tym budowaniu.

Ponadto, Aleksander Juliusz wziął zaś zamek „okrom mieszkania Pana Michała” z folwarkiem i wsiami: Węgierka i Wola Węgierska. Krzysztof i Jan wzięli Hawlowice [Dolne – M.W.] z dworem, Rozbórz, Jodłówkę, Świebodną, Tyniowice i Chorzów. Stefanowi przypadły dobra w ziemi dobrzyńskiej wraz z dopłatą³².

Świętosławscy wkrótce pozbyli się swoich części. W 1626 r. Aleksander sprzedał Marcyanowi Gorayskiemu całą część zamku (*castrum seu fortalicium*) z Węgierką, Wolą Węgierską i Tuliczowem³³. W 1627 r. Gorayski dokupił od Michała Świętosławskiego całą jego część zamku oraz *totum et integrum suburbium Dolne prope castrum vel fortalicium pruchnicense situm*, rozciągające się na osi północ-południe z rolami graniczącymi dłuższym bokiem z rolami zamkowymi, a krótszym z drogą publiczną, prowadzącą z miasta w stronę mostu³⁴. W tym samym roku Michał Świętosławski zastawił, po czym w r. 1629 sprzedał podkomorzemu przemyskiemu i staroście pilzneńskiemu Wojciechowi Boboli z Piasku pozostałe części

²⁷ *Urzednicy województwa ruskiego XIV–XVIII w. Spisy*, opr. K. Przyboś, Wrocław 1987, nr 1947.

²⁸ CAHU we Lwowie, f. 12, opis 1, deło 19, s. 995–1004.

²⁹ CAHU we Lwowie f. 12, opis 1, deło 19, s. 230–6, zapis z 1612 r.; tamże f. 14, opis 1 deło 87, s. 794–800, zapis z 1618 r.

³⁰ Sz. Starowolski, *Polska albo opisanie położenia Królestwa Polskiego*, z języka łacińskiego przełożył, wstępem i komentarzem opatrzył A. Piskadlo, Kraków 1976, s. 92.

³¹ *Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII w. Spisy*, opr. K. Chłapowski i in., Kórnik 1992, nr 899.

³² CAHU we Lwowie, f. 14, opis 1, deło 93, s. 1765–71.

³³ CAHU we Lwowie, f. 14, opis 1, deło 194, s. 736–7.

³⁴ CAHU we Lwowie, f. 14, opis 1, deło 194, s. 1174.

dóbr pruchnickich, czyli połowę miasta oraz całe Przedmieście Górne, określone precyzyjniej w innym miejscu: *in suburbio oppidi Prochnik quo ad oppidum Kanczuga itus iacet*³⁵. Niejasne jest, dlaczego w 1634 r. jedna z sukcesorek Boboli, sprzedając Gorayskiemu swoje części spadku, określiła je jako *pars oppidi Pruchnyk, suburbiorum, fortalicii et praedii*, skoro zamek nie był przedmiotem transakcji między Świętosławskim a Bobolą³⁶. Niewykluczone, że chodziło tylko o pełne ustąpienie praw do działu, należącego niegdyś do Michała Świętosławskiego. Z osobą Wojciecha Boboli wiązać można natomiast wzniesienie innego obiektu rezydencjonalnego na terenie Pruchnika. Był to dwór (*curia oppidi Prochnik*)³⁷, położony prawdopodobnie w miejscu późniejszego dworu w Górnym Pruchniku, którego ślady istniały jeszcze przed drugą wojną światową. O skali tego założenia świadczy termin *curia*, oznaczający obiekt raczej niewielki i pozbawiony poważniejszych walorów obronnych. Dwór ten powstał na pewno po r. 1621, kiedy to na przedmieściu przypadłym z podziału Michałowi Świętosławskiemu nie było jeszcze „przystojnego mieszkania”, a zapewne i po 1629 r., gdyż wśród nabywanych wówczas przez Bobolę dóbr nie wspomniano o dworze.

Przytoczone wyżej przekazy źródłowe nie pozostawiają wątpliwości, że w okolicy Pruchnika w interesującym nas okresie istniał tylko jeden zamek. Wzniesiony on został po wschodniej stronie miasta za Dolnym Przedmieściem³⁸. Przy zamku istniał folwark, którego grunty graniczyły z Hawłowicami, z rolami Dolnego Przedmieścia oraz traktem królewskim przy moście na Mleczce.

Powyższa lokalizacja odpowiada zachowanemu do naszych czasów w stanie daleko posuniętej ruiny zamkowi, znajdującemu się obecnie na terenie wsi Węgierka. Swoją ostateczną kształt czworoboku z narożnymi basztami-bastejami i przylegającym do jednej ze ścian-kurtyn budynkiem mieszkalnym, uzyskał niewątpliwie wskutek przebudowy dokonanej w drugiej połowie XVI w. z inicjatywy Picniązków³⁹, zapewne Jana starosty sądeckiego, potem sędziego ziemskiego krakowskiego († ok. 1575), względnie jego syna Jana podstolego przemyskiego († ok. 1602). W swym układzie budowla nawiązuje do rozpowszechnionego w XVI i XVII w. na ziemiach południowo-wschodnich Rzeczypospolitej nizinnego typu czworobocznego zamku bastejowego z systemem fos i stawów. Pierwowzorem zastosowanego tu rozwiązania był zapewne zamek w Przemyślu, ukończony w połowie XVI w. W kwestii datowania zamku „w Węgierce”, jak również identyfikacji inicjatorów budowy panuje w literaturze zgodność. Nieporozumieniem jest natomiast wiązanie owego zamku z wsią Węgierka. Żadne źródło z okresu XV–XVII w. nie wspomina w tej wsi o zamku, a nawet dworze. W średniowieczu i we wczesnym okresie nowożytnym Węgierka była niewielką

³⁵ CAHU we Lwowie, f. 14, opis 1, deło 102, s., 922–4; deło 107, s. 1471–5; deło 99, s. 94–9.

³⁶ CAHU we Lwowie, f. 13, opis 1, deło 87, s., 1287–91.

³⁷ CAHU we Lwowie, f. 14, opis 1, deło 98, s., 101–2.

³⁸ *Polska południowo-wschodnia w epoce nowożytnej. Źródła dziejowe*, t. I, cz. 1, *Rejestr poborowy ziemi przemyskiej 1628*, wyd. Z. Budzyński i K. Przyboś, [Rzeszów 1997], s. 141.

³⁹ B. Gerquin, *Zamki w Polsce*, s. 325.

wsią i stanowiła jedynie część składową dóbr pruchnickich, podobnie jak leżący między nią a zamkiem Tuliczów. Z biegiem czasu zarówno Tuliczów jak i zamek pruchnicki z folwarkiem zostały włączone do Węgierki.

Przez kilkadziesiąt lat na przełomie XV i XVI w. istniał w bezpośrednim sąsiedztwie miasta, w miejscu trudnym do zlokalizowania, najpewniej na Przedmieściu Dolnym, dwór współwłaścicieli Pruchnika, którego powstanie wiązać można z Rafałem Pruchnickim. Istnienie drugiej siedziby w obrębie tego samego ośrodka miejskiego było konsekwencją zaistniałych podziałów własnościowych. Dwór ten stał jeszcze za czasów Mikołaja i Jana Nikłowskich, po czym z chwilą wykupienia ich części przez stolnika przemyskiego Piotra Pruchnickiego, stracił rację bytu i popadł zapewne w ruinę. Odtąd przez około sto lat, za czasów Pieniążków, a po nich Świętosławskich, jedyną rezydencją właścicieli miasta był stojący obecnie w Węgierce zamek. Dopiero kolejny rozpad dóbr pruchnickich w latach 20. XVII w. pomiędzy obcych sobie współwłaścicieli, spowodował powstanie drugiej, odrębnej siedziby.

Otwartą pozostaje kwestia, czy i w jakim stopniu Pieniążkowie wznosząc zamek zmienili jego lokalizację w stosunku do owego *fortalicium* Pruchnickich, znanego z zapisów źródłowych od 1460 r. Bez przeprowadzenia gruntownych badań archeologicznych nie można przesądzać tej kwestii, niemniej biorąc pod uwagę usytuowanie obecnej budowli, w dogodnym ze względów obronnych miejscu, przy głównym trakcie na Przemyśl, niedaleko mostu na Mleczce, można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że zamek Pieniążków został posadowiony w miejscu wcześniejszej twierdzy Pruchnickich. Za taką hipotezą przemawia też powszechnie stosowana zarówno w budownictwie świeckim jak i sakralnym tradycja miejsca.